

Михайло Задорожній

БАБУСЯ ФЕДОСІЯ

Федосія Пантелеймонівна Задорожня народилася на хуторі Дрищі десь у 1870-х роках у родині середняків. Дівкою на виданні її посватав парубок із села Солошиного – Задорожній Левко, також із середняків. Отримали в придане землю та робочу худобу, добре господарювали. У Солошиному, на Жилівці, збудували хату, комору та клуню. Головне їхнє багатство – діти, 6 синів та 2 дочки: Прокіп, Тихін, Гнат, Іван, Василь, Михайло, Надія та Дарина.

Настали тяжкі часи для селян: розкуркулення, колективізація, голод. Задорожній Левко, батько, помер, а господарство розтягли активісти. Старші сини й наймолодша Дарина пішли шукати кращої долі в місто Дніпропетровськ. У селі залишилася старша дочка Надія, вона вийшла заміж за Гармаша Варивона. Наймолодший із синів, Михайло, навчався в Солошинській семирічці, грав на скрипці. Сталося нещастя: обірвалася струна і вибила йому око. Хлопець пережив травму, працював вагарем у колгоспі, молотобійцем у кузні, якимсь писарем у сільраді.

Брати Прокіп, Тихін, Гнат, Іван працювали на заводах Дніпропетровська, Василь став військовим. Надія – колгоспницею в Солошиному. Дашуня, так називала її мати, заробляла на життя в інший спосіб. Мати, Федосія Пантелеймонівна, билася як риба об лід: десь заробить кусень сала чи пляшку олії, збере по десятку яєць – усе дітям. Передасть передачу в місто чи сама відвезе гостинці – і побачить синів. Тільки Дашуня не подавала про себе вістки.

Відгрімала Друга світова війна. Усі хлопці, крім Михайла, були на фронтах. Гнат прийшов із війни без руки, Прокіп, Тихін, Іван – зовсім сиві. Василя після фронту доля закинула до Ташкента, там працював військовим прокурором.

На початку 1950-х років настав той щасливий день для Федосії Пантелеймонівни – усі діти, крім

Дарини, зібралися під рідним дахом. Високі, красиві, як дуби, із нагородами на грудях та сивиною на скронях пили горілку, раділи, що залишилися живими, співали так, аж відлуння озивалось у дніпровських плавнях. Пісні всі українські, сумні й жартівливі, задумливі та протяжні. Коли збиралися сини в дорогу, мати Федосія запитала Василя:

– Ти чому сумний, сину? Чи не хворієш?

– Та ні, мамо, трохи щось у животі болить.

А ще хлопці розповіли матері гірку правду про Дашуню: вона десь далеко відбуває покарання за крадіжку, була в банді грабіжників...

Проїшло небагато часу, і Федосія Пантелеймонівна отримала страшну звістку з Ташкента. Її Василько помер від раку...

Довге й тяжке життя прожила бабуся Федосія: жала і в'язала снопи жита та пшениці, пряла, вишивала, готувала страви на весіллях і похоронах, наймалася мазати й білити стіни хат. А найбільша її заслуга перед людьми – приймала роди в тяжкі воєнні й післявоєнні роки, коли жінки народжували вдома. Усім дітям, які народилися в ті часи на Жилівці та інших кутках села (і мені з-поміж них) бабуся Федосія зав'язувала пупа.

Нечасто навідувалися діти до старенької. А вона, було, вистелить на дерев'яне ліжко шість сорочок-вишиванок і дві кофтини, теж вишиті, і розмовляє з ними, як із дітьми. Хто в цей час зайде до хати, тому пояснить: «Сама вишивала діткам своїм. Це Прокоші та Тихончикові, ось Гнаткові, це Іванкові, Василькові і Мишкові, а це – Наді і Дашуні...»

Доживала бабуся віку в сина Михайла у Дніпропетровську, там і похована.

Зовсім небагато часу не вистачило Дашуні застати матір живою. Вона звільнилась із ув'язнення після смерті старенької.

ЛИСТ ВІД М. Т. ЛОСЯ

Михайло Тихонович Лось
с. Орлик

Шановний Михайле Івановичу!

Схвалюю Ваш намір написати історію села. На жаль, я не маю зібраного й систематизованого матеріалу. Можу лише з пам'яті дещо пригадати. Про історію села писав згадуваний Вами священик Микола Васильович Пірський у виданій 1900 р. книзі. Один її екземпляр був у діда Никона (здасться

ся, прізвище Цьона), що жив поруч із моїм дідом Лосем Харитоном Григоровичем. Доживав віку дід із дочкою Мариною, що вийшла заміж за Андрія Брайка (Брайчика). Добре було б, якби вдалося натрапити на слід тієї книги, яка також була у Світлогірському краєзнавчому музеї та нібито зникла безслідно.